

Datum van inontvangstneming : 17/03/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-52/25 – 1

Zaak C-52/25 [Binanrier]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

28 januari 2025

Verwijzende rechter:

Hof van beroep Bergen (België)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 januari 2025

Appellanten:

RZ

GT

Geïntimeerde:

Waals Gewest

Hof van beroep

Bergen

Arrest

[OMISSIS]

IN HET GEDING VAN:

1) **RZ** [OMISSIS],

2) **GT** [OMISSIS],

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

appellanten [OMISSIS].

TEGEN:

WAALS GEWEST [OMISSIS]

geïntimeerde [OMISSIS].

*

[OMISSIS] [procedure]

*

- 1 Het geschil gaat over de schadevergoeding die door RZ en GT wordt gevorderd van het WAALSE GEWEST na de droogte van augustus 2016 tot juni 2017, die als landbouwramp is erkend.

I. RELEVANTE FEITEN – VOORGESCHIEDENIS

- 2 De feiten die voor de beslechting van het geschil relevant zijn, lijken als volgt te kunnen worden samengevat:
 - Op 23 augustus 2018 heeft de Waalse Regering een besluit vastgesteld waarbij de droogte van augustus 2016 tot juni 2017 als landbouwramp wordt beschouwd, de geografische omvang van deze ramp wordt afgebakend en de schadeloosstelling wordt bepaald;
 - RZ en GT hebben een aanvraag ingediend voor vergoeding van de door hen bij deze droogte geleden schade;
 - Op 31 oktober 2018 heeft de gouverneur van de provincie Luxemburg een voorstel tot schadeloosstelling gedaan ten bedrage van 5 549,24 EUR, waarbij de schadeloosstelling werd beperkt tot vijftig procent overeenkomstig artikel 6 van het besluit van de Waalse Regering dat doelt op het geval dat de gelaedeerde geen verzekering heeft genomen die ten minste vijftig procent van zijn productie tegen klimaatrisico's dekt;
 - RZ en GT [hebben] hiertegen bezwaar [gemaakt] [OMISSIS], op grond van het feit dat zij een dergelijke verzekering niet konden afsluiten omdat het in België op dit moment onmogelijk is om zijn bedrijf tegen klimaatrisico's, zoals droogte, te verzekeren;
 - Op 10 december 2018 heeft de gouverneur van de provincie Luxemburg zijn definitieve besluit tot schadeloosstelling medegedeeld, waarbij RZ en GT het bedrag van 5 549,24 EUR wordt toegekend.

- 3 Op 10 januari 2019 hebben RZ en GT bij het hof van beroep Luik beroep ingesteld tegen het besluit van de gouverneur van de provincie Luxemburg van 7 november 2018.
- 4 Bij arrest van 15 maart 2021 heeft het hof van beroep Luik het beroep van RZ en GT verworpen op grond van de volgende redenen:

„Verordening EU 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard, verduidelijkt in artikel 25, [lid] 9 [OMISSIS] de ‚steun ter vergoeding van schade als gevolg van ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld’ [en] stelt vast: ‚steun die op grond van dit artikel wordt toegekend, wordt met 50 % verminderd, tenzij hij wordt toegekend aan begunstigden die een verzekering hebben afgesloten voor ten minste 50 % van hun gemiddelde jaarlijkse productie of van hun gemiddelde jaarlijkse productiegerelateerde inkomen en voor de klimaatrisico’s die statistisch het vaakst voorkomen in de betrokken lidstaat of regio waarvoor een verzekering is afgesloten [’].

Artikel 6 van het besluit van de Waalse regering van 23 augustus 2018 [OMISSIS] komt overeen met de Europese verordening, die rechtstreekse werking heeft.

In België is hagel de weersomstandigheid die het vaakst voorkomt en daartegen bestaan verzekeringen. Het staat appellanten dus vrij om een dergelijke verzekering af te sluiten en aldus aan de voorwaarden die zowel in de Europese verordening als in het besluit van de Waalse Regering van 23 augustus 2018 zijn vereist, te voldoen.

Het beroep moet dus worden verworpen [OMISSIS]”.

- 5 In de door RZ en GT ingestelde hogere voorziening heeft het Hof van Cassatie bij arrest van 19 januari 2023 het arrest van het hof van beroep Luik vernietigd [OMISSIS] op de volgende grond:

„Het arrest, dat enkel vermeldt dat ‚het [verzoekers] [...] vrij staat om [een verzekering tegen het risico van hagel] af te sluiten’, speelt niet in op de argumenten van deze verzoekers die betoogden dat zij, omdat zij ‚hoofdzakelijk blijvend en tijdelijk grasland alsmede grasgronden bestemd voor het voeren van vee’ bezaten, een dergelijke verzekering feitelijk niet [konden] afsluiten, aangezien volgens de door hen overgelegde ‚algemene en bijzondere voorwaarden van de verzekering tegen hagel waarvan sprake is in de argumentatie van [verweerder]’, schade aan ‚blijvend en tijdelijk grasland niet tegen hagel kan worden verzekerd’.”

Het Hof van Cassatie heeft de aldus afgebakende zaak verwezen naar het onderhavige hof van beroep.

II. VOORWERP EN VORDERINGEN VAN PARTIJEN

6 In hoger beroep blijven RZ en GT bij hun oorspronkelijk verzoek.

Zij verzoeken het hof om:

- te verklaren dat artikel 6 van het besluit van de Waalse Regering van 23 augustus 2018, voor zover het landbouwers niet toestaat aan te tonen dat het onmogelijk is zich tegen klimaatrisico's te verzekeren, en daarmee het vermoeden van fraude te weerleggen, in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet;
- overeenkomstig artikel 159 van de Grondwet te verklaren dat artikel 6 van het besluit van de Waalse Regering van 23 augustus 2018 onrechtmatig is en geen effect sorteert, en op grond daarvan het besluit van de gouverneur van de Provincie te wijzigen en hun het aanvullende bedrag van 5 549,24 EUR toe te kennen [OMISSIS].

7 Op de terechtzitting van 3 december 2024, [heeft] het WAALSE GEWEST [OMISSIS]

[verzocht] het beroep ongegrond te verklaren.

- Subsidiair en alvorens recht te doen, verzoekt het WAALSE GEWEST [een verzekeringsmaatschappij] te raadplegen [over verkrijgbare verzekeringspolissen tegen hagel] [OMISSIS].

Meer subsidiair verzoekt het WAALSE GEWEST het Hof van Justitie van de Europese Unie [een] prejudiciële vraag te stellen [OMISSIS]

[OMISSIS] [door het Waalse Gewest gestelde vraag]

III. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

8 Artikel 6 van het besluit van de Waalse regering van 23 augustus 2018 [OMISSIS] bepaalt: „Voor de schadeloosstelling worden de bedragen voortvloeiend uit artikel [5] beperkt tot vijftig percent als de schadelijder geen verzekering heeft genomen die minstens vijftig percent van zijn productie tegen klimaatrisico's dekt.”

Deze kwestie valt onder verordening (EU) nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 [OMISSIS].

In artikel 6 van het besluit van de Waalse Regering van 23 augustus 2018 wordt artikel 25, [lid] 9, van deze verordening [OMISSIS] in nationaal recht omgezet [herhaling].

In de richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020, heeft de Europese Commissie het volgende vastgesteld:

„(94) Bij de beoordeling van de verenigbaarheid van de steun houdt de Commissie rekening met de verzekeringen die de begunstigde van de steun heeft afgesloten of had kunnen afsluiten. Met betrekking tot steun voor de vergoeding van verliezen als gevolg van ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld, wordt, om het gevaar van mededingingsverstoring te voorkomen, steun ten belope van de maximale steunintensiteit slechts toegekend aan een onderneming die voor dergelijke verliezen niet door een verzekering kan worden gedekt. Daarom moeten de begunstigten, om het risicobeheer nog verder te verbeteren, worden aangemoedigd om zich te verzekeren waar dat mogelijk is.

[...]

(363) Steun die op grond van deze afdeling wordt verleend, moet met 50 % worden verminderd, tenzij hij wordt betaald aan begunstigten die een verzekering hebben afgesloten voor ten minste 50 % van hun gemiddelde jaarlijkse productie of van hun gemiddelde jaarlijkse productiegerelateerde inkomen en voor de klimaatrisico's die statistisch het vaakst voorkomen in de betrokken lidstaat of regio waarvoor een verzekering is afgesloten. Van deze voorwaarde kan alleen worden afgeweken indien een lidstaat op overtuigende wijze kan aantonen dat ondanks alle redelijke inspanningen geen betaalbare verzekering ter dekking van de statistisch meest frequente weerrisico's in de betrokken lidstaat of regio verkrijgbaar was toen de schade werd opgelopen.”

9 Het WAALSE GEWEST leidt in wezen uit de door de Europese Unie uitgevaardigde voorschriften af:

- dat het doel van artikel 25 [lid] 9, van de Europese verordening is om de begunstigten aan te moedigen verzekeringen af te sluiten waar dat mogelijk is en niet noodzakelijkerwijs verzekeringen ter dekking van het in de steun bedoelde risico;
- dat het soort verzekering tot het afsluiten waarvan de begunstigten moeten worden aangemoedigd, een verzekering is ter dekking van de weerrisico's die statistisch het vaakst voorkomen in de betrokken lidstaat of regio.

Het WAALS GEWEST meent echter dat het weliswaar niet mogelijk is of, althans in die tijd, niet mogelijk was om in België zijn landbouwbedrijf tegen het risico

van droogte te verzekeren, maar het voor de ondernemer wel mogelijk was zich tegen het risico van hagel te verzekeren, in welk geval werd geacht voldaan te zijn aan de voorwaarde van dekking van het risico waardoor de vermindering van 50 % van de schadeloosstelling kan worden voorkomen.

RZ en GT repliceren dat de vermindering van de schadeloosstelling wegens het ontbreken van een verzekering tegen klimaatrisico's hun niet kan worden opgelegd, aangezien zij een dergelijke verzekering niet konden afsluiten. Zij stellen namelijk

- i. dat het in België in die tijd niet mogelijk was om zijn bedrijf tegen het risico van droogte te verzekeren;
- ii. dat het risico van hagel weliswaar verzekerbbaar was, maar dat schade aan blijvend en tijdelijk grasland, alsmede grasgronden bestemd voor het voeren van vee, die kenmerkend zijn voor hun bedrijf, niet tegen dit soort risico kon worden verzekerd.

Zij zijn van mening dat artikel 6 van het besluit van de Waalse Regering van 23 augustus 2018 discriminerend is voor zover het landbouwers niet toestaat aan te tonen dat zij niet in staat waren om meer dan de helft van hun productie te verzekeren tegen het betrokken risico, en zelfs niet tegen het klimaatrisico dat statistisch het vaakst voorkomt in België.

Zij leiden daaruit af dat wanneer landbouwers zich niet kunnen verzekeren tegen klimaatrisico's, de vermindering van 50 % van de schadeloosstelling onrechtmatig is [OMISSIS].

- 10 Derhalve rijst de vraag wat de reikwijdte van artikel 25, [lid] 9, van verordening (EU) 702/2014 [OMISSIS] is en of het besluit van de Waalse regering van 23 augustus 2018 niet in strijd is met deze verordening.

Vastgesteld moet namelijk worden dat artikel 6 van het besluit van de Waalse regering van 23 augustus 2018 uitgaat van het beginsel dat het de taak van landbouwers is om zich in het algemeen te verzekeren tegen klimaatrisico's, en niet aangeeft dat het zou moeten gaan om klimaatrisico's die in België het vaakst voorkomen, in de wetenschap dat droogte overigens niet daartoe behoort. Bovendien wordt niet in aanmerking genomen dat de gelaedeerde zich niet tegen droogte heeft kunnen verzekeren, noch het feit dat deze niet in staat is geweest om minstens vijftig procent van zijn productie te verzekeren tegen (andere) klimaatrisico's die door een in België verkrijgbare verzekering kunnen worden gedekt.

Het WAALSE GEWEST dat niet bestrijdt dat droogte niet het klimaatrisico is dat in België het vaakst voorkomt en erkent dat in die tijd op de Belgische verzekeringsmarkt geen verzekering voor het risico van droogte bestond, voert evenwel aan dat de uit verordening (EU) 702/2014 voortvloeiende verzekeringsvoorwaarde „op pragmatische wijze” is toegepast door in aanmerking

te nemen dat, als de landbouwer een verzekering tegen hagel, zoals verkrijgbaar op de Belgische verzekeringsmarkt, had afgesloten, de vermindering van de vergoeding van de schade veroorzaakt door de als natuurramp erkende droogte, niet op hem was toegepast.

Daarom is het van belang het Hof van Justitie van de Europese Unie de [in het dictum vermelde] prejudiciële vragen te stellen [OMISSIS]

[OMISSIS] [prejudiciële vragen]

OM DEZE REDENEN,

[OMISSIS] [procedure]

Het hof [OMISSIS]

[OMISSIS] [procedure]

stelt, alvorens recht te doen, het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vragen:

- 1° Artikel 25, [lid] 9, van verordening (EU) nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard, bepaalt dat steun om kmo's die in de primaire landbouwproductie actief zijn te vergoeden voor schade als gevolg van ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld, met 50 % wordt verminderd, tenzij hij wordt toegekend aan begunstigden die een verzekering hebben afgesloten voor ten minste 50 % van hun gemiddelde jaarlijkse productie of van hun gemiddelde jaarlijkse productiegerelateerde inkomen en voor de klimaatrisico's die statistisch het vaakst voorkomen in de betrokken lidstaat of regio waarvoor een verzekering is afgesloten. Is dit artikel van toepassing *indien het steun betreft om landbouwbedrijven te vergoeden voor schade als gevolg van een weersomstandigheid die wordt beschouwd als een natuurramp (in casu droogte) die niet behoort tot de klimaatrisico's die statistisch het vaakst voorkomen in de betrokken lidstaat (in casu België)?*
- 2° Is de in die bepaling opgenomen vermindering van toepassing *indien het steun betreft om landbouwbedrijven te vergoeden voor schade als gevolg van een weersomstandigheid die wordt beschouwd als een natuurramp (in casu droogte) die niet behoort tot de klimaatrisico's waartegen een in de betrokken lidstaat (in casu België) verkrijgbare verzekering dekking verleent, ook al bestaan er verzekeringspolissen die andere klimaatrisico's – die statistisch vaker voorkomen (in casu hagel) – dekken en die het landbouwbedrijf die de steun geniet, had kunnen afsluiten?*

- 3° *Staat die bepaling de betrokken lidstaat toe om steun die bestemd is om landbouwbedrijven te vergoeden voor schade als gevolg van een weersomstandigheid die als een natuurramp wordt beschouwd, niet te verminderen, wanneer de begunstigde van de steun aantoont dat het soort productie van zijn bedrijf (in casu blijvend en tijdelijk grasland alsmede grasgronden bestemd voor het voederen van vee en geen gewassen) in de betrokken lidstaat (in casu België) niet kan worden verzekerd tegen de statistisch vaakst voorkomende klimaatrisico's, voor ten minste 50 % van de gemiddelde jaarlijkse productie of van het gemiddelde jaarlijkse productiegerelateerde inkomen van zijn bedrijf?*

[OMISSIS] [procedure]